

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1902, kl. 12 midd.

Sammanstatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 2, angående anvisande af ytterligare medel för fullbordande af riksdags- och riksbankshusen på Helgeandsholmen m. m.

Uti en den 11 innevarande april dagtecknad skrifvelse, som i särskilda exemplar aflåtits såväl till statsutskottet som till bankoutskottet och af dessa utskott öfverlemnats till behandling af det sammansatta stats- och bankoutskottet, hafva fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, med åberopande af en vid skrifvelsen fogad framställning från den för utförande af Riksdagens beslut i fråga om uppförande på Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken m. m. tillsatta komitéen, hemställt om anvisande af ytterligare medel för fullbordande af berörda byggnader m. m.

Komitéens framställning är af följande innehåll:

»I sin den 16 januari detta år till fullmäktige afgifna berättelse omförmälde komitéen, att, med anledning af ökade pris på såväl materialier som arbete, utförandet af byggnadsarbetet på de flesta områden ställt sig åtskilligt dyrare, än som kunnat antagas år 1894, då de senaste kostnadsberäkningarna uppgjorts, hvarför komitéen låtit sig angeläget vara att söka beräkna de kostnader, som återstode för att, sedan den visshet, som härutinnan stode att vinna, blifvit inhemtad, göra framställning om beredande af de ytterligare medel, som blefve erforderliga för byggnadsarbetets fullbordande.

Hvad sålunda stälts i utsigt är nu af komitéen utfördt. Härvid har komitéen gått till väga på det sätt, att, med ledning af vunnen erfarenhet

och med inberäkning af redan bestridda utgifter, kostnaden för det hela, sådan den antogs ställa sig vid 1902 års början, beräknats, hvarefter uträkning skett af hvad den 1 januari återstod att utgifva.

För riktigt bedömande af byggnadsarbetets ekonomi lär det dock blifva nödigt att gå något tillbaka i tiden och göra sig reda för dess ursprungliga planläggning med dertill hörande finansiella beräkning och den omfattning, det efter hand fått, liksom för de prisförhållanden, under hvilka den mest betydande delen af detsamma kommit att utföras.

Då beslutet om riksbyggnadernas uppförande och dermed sammanhängande anordning af Helgeandsholmen m. m. år 1888 fattades, tänkte man sig, att arbetet skulle kräfva en tid af omkring sju år. Verkligheten har blifvit helt annan, framför allt därför, att tidpunkten för det egentliga byggnadsarbetets påbörjande måst framflyttas till 1895 eller ungefär till den tid, då det hela antogs kunna vara färdigt, till följd hvaraf arbetet infallit under en tid af väsentligt olika ekonomiskt skaplynnne. De aftal om egendomsbyte och förvärf af erforderlig mark för riksbygget och hofstallet, som måste träffas, togo sin tid, och i fråga om strandregleringen med hvad dertill hörde måste 1892 inledas en process, hvilken icke fick sin afslutning förr än 1896.

Hvad sjelfva byggnadsritningarna vidkommer, var det naturligt, att omsorgsfull förberedelse måste ske. Först mot slutet af år 1890 förelåg ett fullständigt byggnadsprojekt, men det kunde så mycket mindre komma till utförande, som byggnadsplatsen på holmen ej före slutet af år 1893, efter hofstallets fullbordande, blef tillgänglig. Under tiden hade ock förslag framstälts i Riksdagen om uppskof eller anstånd med bygget å holmen, tills förnyad utredning skett i fråga om förläggande af blott det ena huset derstädes.

Medan sålunda åtskilliga hinder mötte för verksamt bedrivande af arbetet, förekommo från olika håll erinringar mot anordningen af byggnaderna och deras förläggande å den utsedda platsen. Ritningarna undergingo, icke minst med afseende å de betänkligheter, som i åtskilliga afseenden uttalades, betydande omarbetning. År 1894 framställdes i Riksdagen å nyo ett ändringsförslag, men sedan detta förkastats, blefvo på hösten samma år definitiva ritningar framlagda och godkända. Dessa skilde sig från den ursprungligen antagna planen i åtskilliga afseenden, hvilka visserligen inneburo bestämda förbättringar, men å andra sidan måste inverka till höjande af kostnaden.

Så har man funnit det ändamålsenligt

att öka bredden på gatan emellan de båda husen från 40 till 60 fot,

hvilket åter gifvetvis föranlett ändrade anordningar af broarna, som till följd häraf måst erhålla ökad bredd;

att i sammanhang dermed utflytta bankbyggnaden mot vester;

att framskjuta riksdagshuset mot öster;

att anordna hela värmeledningsdriften med tillhörande ångpannehus i en jordvåning under riksdagshuset;

att förlägga banksalen på nedre bottnen med deraf föranledda omfattande ändringar i den inre anordningen af byggnaden;

att anbringa mellan våningarna brandbottnar på jernbalkar, äfvensom till fyllning använda kiselgur m. m.

Dessutom hade de båda husens dimensioner för vinnande af större utrymme måst ökas, särskildt i fråga om riksbanken, der äfven inredning af källare- och vindsvåningarna är föreslagen i betydligt större utsträckning, än ursprungligen var ämnadt.

Kostnadsförslaget af 1894 tog visserligen i afsevärd mån hänsyn till de nya kraf, som till dess gjort sig gällande, så att kostnadssumman för den reviderade och afgjordt förbättrade planen, enligt hvad den till Riksdagen 1895 aflåtna berättelsen från fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret utvisar, upptogs till 6,440,000 — i stället för 5,000,000 — kronor, men naturligtvis ej till den kort derefter uppkomna prisstegringen af materialier och arbetslöner. Nytt anslag behöfde emellertid icke då ifrågakomma.

Men tiden var dock ännu icke mogen för ett kraftigt grundläggnings- och byggnadsarbete. År 1895 förekom i Riksdagen ett nytt förslag till ändring af 1888 års beslut. Sedan detta förslag förkastats, återstod att afvakta domen i vattenregleringsprocessen. Den föll i kongl. Svea hofrätt i början och i högsta domstolen i slutet af år 1896. Men derefter blef vid 1897 års riksdag åter ett förslag i byggnadsfrågan väckt, afseende ändring beträffande riksbankshuset. Det ledde dock ej till annat resultat, än att allt blef vid det gamla. Nu kunde äfven pålningsarbetet å vester-sidan med full fart bedrivas. På riksdagshusets grundläggning hade under tiden arbetats utan något hinder.

Man var dock nu inne i den dyrare tiden. Denna lät allvarsamt känna af sig i fråga om aflöningar och materialier. Men icke nog härmed. Under och efter midten af 1890-talet utvecklade sig i byggnadsverksamheten, särskildt inom hufvudstaden, en sträfvan att, utan afseende å stegrad kostnad, på ett sätt och i en omfattning, som tillföre här i landet icke ifrågakommit, tillgodose krafven på förenad soliditet och värdighet i fasadbeklädnaden, liksom i allmänhet att anordna allt så prydligt som möjligt. Det är lätt insedt, att vid uppförandet af så monumentala bygg-

nader som riksdags- och riksbankshusen en dylik sträfvan icke kunde lemnas obeaktad. Man hade från början ämnat i större utsträckning till fasadernas beklädande använda kalksten. I samma mån som graniten skaffade sig inträde på byggnadsmarknaden, blef det dock klart, att den förtjenade företrädet, och det med så mycket större skäl, som fasadbeklädnaden derigenom måste blifva mera hållbar för framtiden och i längden billigare. Att för öfrigt kostnaderna för fasadbeklädnaden icke äro öfverdrifna, framgår deraf, att två af de förnämsta entreprenörerna hos komitén gjort framställningar om någon godtgörelse för de förluster, som dem åsamkats genom en stegring i utgifterna för det åtagna arbetets utförande, hvilken icke heller de kunnat på förhand beräkna, framställningar, hvilka för närvarande äro under pröfning.

Äfven i ett annat hänseende blef det af behovet påkalladt att akta på den nya tidens tecken. Elektricitetens fördelar vid belysning insågos och tillvaratogos allt mer, i den mån tekniken hunnit öfvervinna de svårigheter, som till en början voro förbundna med det elektriska ljusets användning i större utsträckning. För riksbyggnadernas räkning blef elektrisk belysnings anbringande oundgängligt, ty om ock dermed större kostnad, åtminstone för tillfället, var förenad, stod man ej till svars med att icke redan vid byggnadens uppförande försäkra sig om fullständig sådan. Vidare förekom ett annat önskningsmål, nemligen att noggrant revidera anordningarna för ventilationen och värmeledningen och dervid tillgodogöra sig under tiden vunnen erfarenhet. En tillfredsställande luftvexling och uppvärmning måste uppenbarligen för offentliga byggnader af det slag som de här ifrågavarande vara af yttersta vikt, och nödvändigheten af dess avvägbringande framträdde allt starkare i samma mån krafven härutinnan på andra håll gjort sig allt mera gällande. Man beslöt i det afseendet att vända sig till en framstående tysk fackman, samme man, som för operabyggnaden gått till handa med sakkunnigt råd vid ventilationsanordningarna derstädes, hvilka ock, såsom känt är, utfallit till de besökandes belåtenhet. Att kostnaden för det sålunda planerade ventilationssystemet ställer sig högre, än på förhand var beräknadt, motväges gifvetvis af den effektivitet, som det kan antagas ega. I sammanhang härmed må ock erinras, hurusom för hissinnätningarna måste afses betydliga kostnader, för att de må blifva fullt tillfredsställande.

Beträffande det inre af byggnaderna hafva tydligtvis åtskilliga anordningar måst vidtagas, allt efter som under arbetets gång tillfälle yppats att genom ändring i dispositionerna vinna mera utrymme eller med större fördel tillgodogöra sådant för det ena eller andra ändamålet.

Till vinnande af större soliditet, minskad eldfara och framtida var-

aktighet har komitéen, på sätt ofvan blifvit antydt, öfverallt emellan husens våningar låtit i större omfattning, än från början bestämts, anbringa, förutom de ofvan omnämnda jernbalkarna, delvis eldfasta beton- och tegelhalf samt cementgolf i stället för de ursprungligen beräknade trägolfven med underlag af träbjelkar. Hvad för öfrigt riksbankens byggnad angår, har krafvet på åstadkommande af den största möjliga trygghet åt förvaringshvalfven vunnit ökad styrka genom senare tiders erfarenheter och rön.

Ursprungligen voro de båda öfver Norrström ledande broarna beräknade att erhålla en bredd af endast $11\frac{1}{2}$ meter, men utvidgningen af gatan emellan de två husen har, såsom redan antydts, utöfvat sin inverkan på broarnas dimensioner. I afseende å deras höjd öfver vattnet kunde man ej undgå att taga hänsyn till den ökade höjd af landfästena, som blef en följd af den beslutade höjningen af korset mellan Ström- och Drottninggatorna. Ett förslag att höja gatuplanet hade nemligen i februari 1898 vunnit Stockholms stadsfullmäktiges fastställelse. Ännu är den slutliga konstruktionen af den norra bron beroende på pröfning — ärendet behandlas nemligen för närvarande af kongl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen —, men så mycket kan redan nu sägas, att, vare sig den ena eller andra formen väljes, bron, om den skall blifva värdig platsen, kräver betydligt större kostnad, än 1888 antogs.

Härvid bör märkas, att den af Stockholms stads arbetschef major Knös år 1884 beräknade summan af kr. 220,000 för båda broarna, som äfven upptogs i 1894 års kostnadsförslag, nu, sedan fullständig utredning i brobyggnadsfrågan föreligger, är upptagen till 579,350 kronor, motsvarande en ökning endast på denna afdelning af 359,350 kronor*).

Af hvad nu anförts torde framgå,

att under arbetets fortgång tillfalle gifvits att vidtaga förbättringar i planen, visserligen ledande till stegrad kostnad för ögonblicket, men ock i många fall till besparing i framtiden och i alla händelser till större användbarhet af lokalerna och bekvämlighet vid deras begagnande.

I fråga åter om de stegrade kostnader, som föranledts deraf, att det mesta arbetet måst förläggas till de sista åren af 1800-talet och början af 1900-talet med dessa tiders uppdrifna pris, bland annat i fråga om den alltmer använda fasadstenen, må bilagda approximativa uppgifter om kostnadsökningen för arbeten af olika slag tjena till ledning. Hvilket inflytande ökade dagsverks- och materialpriser haft på anläggningskostnaden i dess helhet framgår äfven deraf, att t. ex. grundläggningen för riksdagshuset utförts för betydligt billigare pris, än som ursprungligen beräkna-

*) Kostnadssummorna för broarna äro upptagna utan tillägg af hvad på dem belöper i slutposten »oförutsedda utgifter».

des, beroende derpå, att denna grundläggning kunde verkställas på en tid, då den stora prisstegringen ännu icke börjat verka.

Men hänsyn till den förflutna tidens lärdomar härutinnan har man också beträffande riksbanksbyggnaden, hvilken till allra största delen ännu icke är utförd, ansett sig böra ställa beräkningen så pass hög, att den, äfven med de höjda priserna, kan bestå inför verklighetens pröfning.

De nu uppgjorda kostnadsberäkningarna ställa sig sålunda:	
för riksdagshuset, riksbanken, genomfarterna i Drottninggatans förlängning, kajer och broar m. m. enligt specifika uppgifter kr.	9,416,100: --
för planering, fyllning, schaktning, planteringar, doseringsarbeten m. m. »	156,000: --
för åtskilliga redan bestridda gemensamma utgifter till rättegången om strandregleringen, rifning af gamla hus, inköp af maskiner, prämar m. m. »	287,717: 81
för inköp af basaren å Norrbro och tvättnrättningshvalfvet	260,000: —

Summa kronor 10,119,817: 81

Den ökade kostnaden har dock till någon del kunnat betäckas genom de ränte- och hyresinkomster, som under den förlängda byggnadstiden influtit, hvarom förmäls i den 1894 års kostnadsberäkning åtföljande framställningen. Förhållandena gestalta sig vid 1902 års början på följande sätt:

Totalkostnaden har, såsom nämnts, beräknats till.....	kr. 10,119,817: 81
Häraf hafva utgifvits sammanlagdt	» 5,003,625: 72
Skilnaden utgör alltså	kr. 5,116,192: 09

Härför fans i fonden den 1 januari 1902	
att tillgå	kr. 3,036,380: 52
hvarifrån dock bör afgå återstående kostnad för hofstallet	» 43,226: 44
hvar till emellertid komma inkomst af hyra för basaren samt räntor <i>efter</i> den 1 januari 1902, som upptagas till	kr. 125,000: —

Summa kronor 3,118,154: 08

De medel, som för byggnadsarbetets fullbordande skulle erfordras, utgöra enligt hvad ofvan sagts..... kr. 5,116,192: 09
Minskas detta belopp med här upptagna tillgångar

» 3,118,154: 08

uppkommer en skilnad af kronor 1,998,038: 01 eller i rundt tal 2 millioner kronor.

För att byggnaderna må kunna blifva färdiga till slutet af år 1904, så att Riksdagen kan år 1905 i januari inflytta i sina nya lokaler, är nödigt, att de behöfliga medlen blifva tillgängliga under 1903 och 1904, lämpligast med hälften under hvardera året.

I afseende å beredandet af tillgång härtill anser sig komitén böra framhålla, att å riksbanksbyggnaden faller en betydande del af stegringen, hvarför bankens medel torde böra anlitas. För öfrigt tillåter sig komitén i detta sammanhang erinra derom, att år 1888 värdena af de hus och lägenheter, som efter riksbanksbyggnadernas fullbordande skulle blifva disponibla för andra ändamål, beräknades:

för riksdagshuset till	kr.	800,000: —
» riksgäldskontorets hus till	»	245,000: —
» riksbankshusen till	»	500,000: —
		Summa kronor 1,545,000: —

Till följd af stegrade pris å tomter och hus torde värdena å desamma nu kunna och böra sättas vida högre, ungefärligen sålunda:

för riksdagshuset	kr.	1,250,000: —
» riksgäldskontorets hus	»	400,000: —
» riksbankshusen	»	1,200,000: —
		Summa kronor 2,850,000: —»

Vid komiténs framställning äro fogade *dels* ett af komiténs verkställande ingenjör uppgjordt sammandrag öfver den nya kostnadsberäkningen, *dels* ock en upprättad och af förste intendenten F. G. A. Dahl till rättigheten bestyrkt öfversigt öfver prisstegringen å materialier och arbetslöner från år 1894 till nuvarande tid; och åtfölja berörda bilagor jemväl detta memorial.

I anledning af hvad riksdagshuskomitén sålunda anfört hafva fullmäktige i sin berörda skrifvelse gjort framställning derom, att det af komitén ifrågasatta tilläggsanslaget, 2,000,000 kronor, måtte varda af Riksdagen anvisadt att utgå med hälften år 1903 och hälften år 1904.

Beträffande sättet för tillgodoseende af det sålunda af komitén angifna behovet af ökad byggnadsanslag hafva fullmäktige erinrat derom, att vid 1888 års riksdag, då medel till byggnadsfonden för riksdags- och

riksbankshus senast anslagos, en del deraf bereddtes genom en då beslutad minskning i de belopp, som blifvit afsatta för inlösen af gamla sedlar; och syntes det fullmäktige, att den del af anslagstillskottet, som skäligen ansåges böra drabba riksbanken, kunde erhållas på samma sätt, som år 1888 befans lämpligt med afseende på en del af riksbankens då lemnade bidrag till fonden, eller från det för inlösen af gamla sedlar afsatta belopp. Enligt riksbankens bokslut för år 1901 utgjorde nemligen de för inlösen af vissa slags äldre sedlar afsatta beloppen:

för sedlar å bankovalör	kr. 1,258,383: 96
» riksmyntssedlar	» 400,258: — kr. 1,658,641: 96.

Under de senaste tio åren hade af ifrågavarande slags sedlar invexlats:

af bankosedlar	kr. 5,959: 77
» riksmyntssedlar	» 17,894: — kr. 23,853: 77.

Slutligen hafva fullmäktige yttrat:

»Hvarken i det ursprungliga kostnadsförslaget eller i det år 1894 reviderade var kostnaden för riksbanksbyggnadernas möblering upptagen. I fråga om de för riksdagshuset behöfliga möblerna har ett approximativt förslag nu uppgjorts, men beträffande de medel, som för ändamålet erfordras, torde dock någon hemställa om särskildt anslag icke vara af behofvet påkallad. Fullmäktige antaga nemligen, att den ifrågavarande möbleringen bör ombesörjas genom riksgäldskontoret och kostnaden därför utgå i sammanhang med öfriga riksdagskostnader.

Hvad angår möbleringen af lägenheterna i riksbanksbyggnaden, kan ännu icke bestämdt beräknas, hvad som kommer att erfordras utöfver hvad banken nu eger. Lämpligast torde i afseende härå vara, att fullmäktige i riksbanken låta verkställa erforderlig möblering och att kostnaden härför bestrides af bankens medel.»

I sin ofvan intagna framställning har riksdagshuskomitén närmare påvisat de omständigheter — förnämligast stegrade pris å arbete och materialier — som föranlett den betydliga ökningen i de för ifrågavarande byggnadsföretag beräknade kostnaderna. Till någon del hafva dessa ökade kostnader kunnat betäckas genom de ränte- och hyresinkomster, som under den förlängda byggnadstiden influtit, men de nu uppgjorda beräkningarna utvisa emellertid, att de för byggnadsföretagets utförande tillgängliga eller påräkneliga medlen med ett belopp af omkring

2,000,000 kronor understiga kostnaderna för ännu återstående arbeten. För att, såsom komitén nu ställt i utsigt, byggnaderna skola kunna blifva färdiga till slutet af år 1904 och Riksdagen påföljande år sammanträda i det nya riksdagshuset, böra i enlighet med fullmäktiges hemställan de sålunda ytterligare behöfliga medlen tillhandahållas under åren 1903 och 1904 med hälften under hvartera året.

I likhet med fullmäktige anser utskottet, att en del af ifrågavarande tilläggsanslag bör bestridas af riksbankens medel. I enlighet med beslutet vid 1888 års riksdag har riksbanken till byggnadsfonden för riksdags- och riksbankshus hittills bidragit med 1,755,000 kronor jemte derå upplupna räntor. Kostnaderna för det nya riksbankshuset beräknas emellertid nu uppgå till 2,319,000 kronor, hvartill kommer, att af de till 2,023,100 kronor anslagna utgifterna för anordnande af genomfarterna i Drottninggatans förlängning samt för byggnad af broar och kajer m. m. inemot hälften torde få anses böra drabba riksbanken. Vid sådant förhållande synes det utskottet skäligt, att riksbanken för ändamålet lemnar ytterligare bidrag med 1,000,000 kronor, att under åren 1903 och 1904 med 500,000 kronor för hvartera året tillhandahållas byggnadsfonden. Denna utbetalning torde så mycket mindre förorsaka banken någon olägenhet, som Riksdagen, med bifall till bankoutskottets hemställan i dess memorial n:o 9, nu beslutit, att 1,000,000 kronor af de för inlösen af banko- och skillings-sedlar afsatta medel skola föras inom linien och motvärdet af detta belopp tillföras bankens reserverade medel till framtida förfogande.

Det härutöfver erforderliga beloppet, 1,000,000 kronor, torde af Riksdagen beviljas, att utgå med hälften under nästkommande år och hälften under år 1904.

I fråga om anskaffande af erforderliga möbler till de nya byggnaderna anser utskottet, lika med fullmäktige, att möbleringen i riksdagshuset lämpligen bör besörjas af riksgäldsfullmäktige, med anlitande af förslagsanslaget till riksdagskostnader, samt att de nya möbler, som erfordras i riksbanksbyggnaden, böra bekostas af bankens medel och anskaffas genom bankofullmäktiges försorg; och torde bemyndigande härtill böra lemnas vederbörande fullmäktige.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa:

a) att Riksdagen må besluta, att från riksbankens reserverade medel skola till byggnadsfonden för riksdags- och riksbankshus öfverlemnas under år 1903 500,000 kronor och under år 1904 likaledes 500,000 kronor;

b) att Riksdagen må för åren 1903 och 1904 be-

vilja tillsammans 1,000,000 kronor och deraf på extra stat för år 1903 anvisa 500,000 kronor att till nämnda byggnadsfond ingå; samt

c) att Riksdagen må uppdraga dels åt fullmäktige i riksgäldskontoret att med anlitage af förslagsanslaget till riksdagskostnader låta ombesörja erforderlig möblering af lägenheterna i det nya riksdagshuset, dels ock åt fullmäktige i riksbanken att låta verkställa och med bankens medel bestrida kostnaden för möblering af den nya riksbanksbyggnaden.

Stockholm den 1 maj 1902.

På det sammansatta utskottets vägnar:

HUGO TAMM.

1902 års kostnadsberäkning i sammandrag för riksbyggnaderna å Helgeandsholmen med kajer och broar jemte utgifterna för inköpen af Norrbrobasaren och tvättinrättningen i Norrström.

	Hela kostnadssumman			Utförda arbeten		Återstående arbeten		
Enligt 1902 års kostnadsberäkning åtgå till riksbyggnaderna å Helgeandsholmen för:								
1. Riksdagshuset	5,074,000	—	—	3,155,824	10	1,918,175	90	
2. Riksbankshuset	2,319,000	—	—	747,253	—	1,571,747	—	
3. Genomfarterna vid Drottninggatan	262,900	—	—	41,247	12	221,652	88	
4. Kajer och broar	1,721,850	—	—	511,583	69	1,210,266	31	
6. För framtida stensättning af de riksbyggnaderna omgivande trafiklederna	38,350	—	9,416,100	—	—	38,350	—	
För diverse redan gjorda utgifter för reglering af Norrström, rifning af gamla hus m. m. och diverse materialier och förrådsinköp:								
7. Undersökning af strömmen jemte rättegångskostnader	51,282	36	—	—	—	—	—	
8. Rifning af gamla byggnader och bortschaktning af gator m. m.	76,684	73	—	—	—	—	—	
9. Utgifter för mudderverk, pålkranar, provisionella byggnader, prämar, dykeriapparater m. m., som under kommande arbetstiden till större delen förslitas	146,284	76	—	—	—	—	—	
10. Reparationer af basaren	13,465	96	287,717	81	287,717	81	—	
För nedanstående, i första kostnadsförslaget ej beräknade utgiftsposter:								
(Planerings-, fyllnings- och schaktningskostnad	54,000	—	—	—	—	54,000	—	
5. Doseringsarbeten och planeringar	40,000	—	—	—	—	40,000	—	
(Kajfyllning med spåntning framför riksbankshuset	62,000	—	156,000	—	—	62,000	—	
11. Inköp af basaren å Norrbro och tvättinrättningen i Norrström	—	—	260,000	—	260,000	—	—	
Summa kronor	—	—	10,119,817	81	5,003,625	72	5,116,192	09

Stockholm den 9 april 1902.

Alb. Amundson.

Sammandrag
af kostnadsberäkningar för riksbyggnaderna å Helgeandsholmen med kajer och broar jemte
utgifterna för inköpen af Norrbrobasaren och tvättinrättningen i Norrström.

	Beräknadt		Hela kostnadssumman		Stegring	Utförda arbeten och			Återstående		Återstående				
	1894		beräknad 1902			utbetalda kostnader			arbeten enl. 1894 års förslag		arbeten enl. 1902 års förslag				
1. Riksdagshuset	3,743,145	—	5,074,000	—	—	1,330,855	—	3,155,824	10	—	—	587,320	90	1,918,175	90
2. Riksbankshuset	1,332,314	—	2,319,000	—	—	986,686	—	747,253	—	—	—	585,061	—	1,571,747	—
3. Genomfarterna vid Drottning- gatan	200,000	—	262,900	—	—	62,900	—	41,247	12	—	—	158,752	88	221,652	88
4. Kajer och broar	1,352,500	—	1,721,850	—	—	369,350	—	511,583	69	4,455,907	91	840,916	31	1,210,266	31
6. För framtida stensättning af de riksbyggnaderna omgivande trafiklederna	38,350	—	38,350	—	9,416,100	—	—	—	—	—	—	38,350	—	38,350	—
7. Undersökning af strömmen jemte rättegångskostnader..	—	—	51,282	36	—	—	—	51,282	36	—	—	—	—	—	—
8. Rifning af gamla byggnader och bortschaktning af gator m. m.	—	—	76,684	73	—	—	—	76,684	73	—	—	—	—	—	—
9. Utgifter för mudderverk, päl- kranar, provisionella bygg- nader, prämar, dykeriappa- rater m. m., som under kommande arbetstiden till större delen förslitas	—	—	146,284	76	274,251	85	—	146,284	76	274,251	85	—	—	—	—
10. Reparationer af basaren	—	—	—	—	13,465	96	—	—	—	13,465	96	—	—	—	—
5. Planerings-, fyllnings- och schaktningskostnad	—	—	54,000	—	—	—	54,000	—	—	—	—	—	—	54,000	—
Doseringsarbeten och plan- teringar	—	—	40,000	—	—	—	40,000	—	—	—	—	—	—	40,000	—
Kajfyllning med spåntning framför riksbankshuset	—	—	62,000	—	156,000	—	62,000	—	—	—	—	—	—	62,000	—
11. Inköp af basaren å Norrbro och tvättinrättningen i Norr- ström	—	—	—	—	260,000	—	—	—	—	260,000	—	—	—	—	—
Summa kronor	6,666,309	—	—	—	10,119,817	81	—	—	—	5,003,625	72	2,210,401	09	5,116,192	09

Stockholm den 9 april 1902.

Alb. Amundson.

Uppgift på prisstegringen å materialier och arbetslöner från år 1894 till nuvarande tid.

	1894		1894— 1902		procent
	0	40	0	60	
Murare per timme	0	40	0	60	c:a 50 %
Stenhuggare per d:o	0	45	0	60	» 33 »
Snickare per d:o	0	45	0	60	» 33 »
Timmermän per d:o	0	38	0	50	» 32 »
Tegelbärare per d:o	0	35	0	45	» 25 »
Bruksbärare per d:o	0	30	0	45	» 50 »
Murarbetsmän per d:o	0	35	0	45	» 29 »
Grundläggare (pastbasar)	0	20	0	30	» 50 »
d:o (skolare)	0	22	0	30	» 37 »
d:o (stampslagare)	0	20	0	30	» 50 »
Jordschaktare	0	22	0	30	» 37 »
Betonmurar per m ³	0	30	0	45	» 50 »
Betonhvalf raka 15 cm. per m ²	0	35	0	45	» 29 »
d:o bågformiga 12 à 15 cm. per m ²	0	28	0	40	» 43 »
Asfaltgolf 2 cm. à 7 cm. beton per m ²	0	30	0	40	» 33 »
d:o 3 cm. per m ²	0	25	0	37	» 48 »
Tegel per 1000 st.	0	28	0	37	» 33 »
Kalk, osläckt per hl.	0	22	0	35	» 59 »
Sand per m ³	0	25	0	35	» 40 »
Jernbalkar från lager	18	—	22	—	22 »
d:o importerade	3	15	3	50	11 »
Cement per fat	3	—	3	40	13 »
Bjelkar per kub-fot	5	05	5	60	11 »
Sparrar per d:o	4	40	4	70	7 »
3" + 9" Plank halfren per d:o	25	—	35	—	50 »
2" Golfplank hyfl. o. spänt halfren per d:o	2	10	2	20	5 »
1" Bräder halfrena ohyflade	1	50	1	65	10 »
	11	—	18	—	64 »
	9	—	13	25	47 »
	7	15	7	90	10 »
	0	75	1	—	33 »
	0	50	0	65	30 »
	0	85	1	—	18 »
	0	85	1	—	18 »
	0	70	0	85	22 »

Undertecknad har vid jämförelse med de leverans- och arbetspriser, som genom täflande anbud hvarje år bestämmas för arbetena vid kronans under kongl. öfverintendentsembetet stående egendomar i Stockholm, funnit, att prisstegringen der gått i samma proportion, som i ofvanstående tabell angifves.

Stockholm den 1 mars 1902.

F. G. A. Dahl.
Förste intendent.